

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

PSZ.II.431.26.2017

Kielce, 23.06.2017 r.

**Pani Zofia Nowak - Walachnia
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Ul. VI Wieków Bliżyna 2
26-120 Bliżyn**

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona była w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bliżynie w **dniach 25-26 maj 2017 r.**, w zakresie:

- 1. Opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
- 2. Kwalifikacji asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
- 3. Tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:**
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,**
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,**
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.**
- 4. Współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka,**

o/a

placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

5. Prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017, poz. 697).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Anna Konieczna** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 417/2017 z dnia 22.05.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów
2. **Pani Katarzyna Arendarska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 416/2017 z dnia 22.05.2017 r.

Kontrolą objęty został okres od 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Zadania z zakresu wspierania rodziny na terenie Gminy Bliżyn realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie.

Ośrodek posiada numer REGON: 29062253800000 i NIP: 663-14-01-183.

Kierownikiem Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie jest pani Zofia Nowak - Walachnia.

Ośrodek funkcjonuje w oparciu o Statut przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/212/2013 Rady Gminy w Bliżynie z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie Statutu GOPS w Bliżynie (**zał. nr 2**). Ponadto jednostka funkcjonuje w oparciu o Regulamin Organizacyjny przyjęty Zarządzeniem Nr 35.2016 Kierownika GOPS w Bliżynie z dnia 30.12.2016 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego GOPS w Bliżynie (**zał. nr 3**). Regulamin określa zakres prawny działania Ośrodka. W dokumencie nie uwzględniono wszystkich zadań asystenta rodziny, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zadań gminy z zakresu wspierania rodziny (art. 176).

Kierownik GOPS został upoważniony (**zał. nr 4**) przez Wójta do prowadzenia postępowań w sprawie jednorazowego świadczenia pieniężnego, wydawania decyzji w tej sprawie oraz realizacji zadań wynikających z ustawy oraz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji (**zał. nr 5**).

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Gmina Bliżyn posiada 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 przyjęty Uchwałą Nr XXI/160/2017 Rady Gminy w Bliżynie z dnia 29.03.2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie na lata 2017-2019 (**zał. nr 6**).

Na Program składają się: wstęp, podstawa prawna oraz:

Diagnoza środowiska – która zawiera dane statystyczne za rok 2015 i 2016, przedstawiające: liczbę mieszkańców gminy z podziałem na płeć; liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej; liczbę osób w rodzinach, liczbę rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, liczbę rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego, liczbę rodzin pobierających świadczenie wychowawcze w 2016 r.; liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (instytucjonalnej – 6 dzieci w roku 2016 i w pieczy rodzinnej – 3 dzieci w roku 2016); liczbę rodzin objętych opieką asystenta rodziny (2015 r. – 16 rodzin, 2016 r. – 14 rodzin). Następnie ukazano liczbę rodzin objętych pomocą materialną Ośrodka z podziałem na liczbę dzieci przebywających w tych rodzinach. Z danych wynika, że najwięcej rodzin korzystających z pomocy, to rodziny z jednym i z dwójką dzieci. W dalszej kolejności wymieniono przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. Wśród przyczyn dominują: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Z danych za lata 2015-2016 zaobserwować można

niewielką tendencję wzrostową.

Cele Programu – Cel główny to „Stworzenie warunków do pozostania dziecka w rodzinie naturalnej lub jego powrotu”. Cele szczegółowe: „zapewnienie opieki asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w celu oddalenia ryzyka umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej”; „wzmacnianie roli i funkcji rodziny”; „objęcie pomocą finansową i rzeczową rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej”; „zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie dziecka”; „praca z rodziną mająca na celu zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowej”.

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Bliżyn z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zagrożonymi umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, którym została odebrana bądź ograniczona władza rodzicielska.

Realizatorzy Programu: GOPS Bliżyn we współpracy z placówkami oświatowymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem, kuratorami, powiatowym centrum pomocy rodzinie, policją, ośrodkami zdrowia, rodzinami zastępczymi, w których umieszczone są dzieci oraz innymi podmiotami, które zajmują się szeroko rozumianą pracą z rodziną.

Źródła finansowania programu - środki własne gminy, środki z dotacji unijnych, z budżetu Państwa (konkursów, programów rządowych).

Przewidywane efekty – to „poprawa sytuacji dziecka w rodzinie; zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej; zwiększenie kompetencji społecznych rodziców, w szczególności rodzicielskich i opiekuńczo-wychowawczych; zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych; wzrost poczucia sprawczości członków rodzin; wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego; polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu”.

Monitorowanie Programu będzie przebiegało na bieżąco. Każdego roku do 31 marca Radzie Gminy przedstawiane będzie roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

W Programie nie uwzględniono utworzenia placówki wsparcia dziennego, której działalność miałaby znaczny wpływ na realizację założonych w Programie celów.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie zatrudnia dwóch asystentów rodziny, w tym: jeden zatrudniony na umowę o pracę na okres od 01.01.2017 r. do 30.06.2017 r.,

natomiast drugi na umowę zlecenie zawartą w dniu 02.01.2017 r. pomiędzy Gminą Bliżyn a Firmą Jan Kopeć Gabinet Porad Rodziny. Wsparcie. Terapia. Szkolenia (zał. nr 7), również na okres od 01.01.2017 r. do 30.06.2017 r. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli od kierownika OPS wynika, że od miesiąca lipca 2017 r. planowane jest dalsze zatrudnienie asystentów.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. II oraz aktami osobowymi pracowników, asystenci rodziny posiadają kwalifikacje zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W dokumentacji brakowało pisemnych oświadczeń w/w osób, iż nie były one pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im zawieszona ani ograniczona, nie został nałożony na nie obowiązek alimentacyjny oraz że nie były skazane prawomocnym wyrokiem, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 4, które zostały uzupełnione w trakcie kontroli.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie Gminy Bliżyn oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny podnosili swoje kwalifikacje poprzez: ukończenie dodatkowych studiów wyższych (jeden asystent), a także uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach, o których mowa w załączniku nr 1 cz. II dot. tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów do niniejszego wystąpienia.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

1. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

W kontrolowanym okresie tj. 01.01.2016 r. do dnia kontroli było objętych 18 rodzin z terenu Gminy Bliżyn, w których przebywało 32 dzieci. Natomiast na dzień kontroli tj. 25.05.2017 r. asystenci pracowali z 13 rodzinami. Ogółem z terenu gminy Bliżyn w pieczy zastępczej przebywa 12 dzieci. Cztery rodziny z dziewięciorgiem dzieci wyprowadziły się z gminy Bliżyn (zał. nr 8).

Przydzielenie rodzinie asystenta odbywa się zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie

informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy wnioskując w nim o przydzielenie asystenta rodziny. W przeanalizowanej dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystenta znajdują się wywiady środowiskowe, w których pracownik socjalny wnioskuje o przydzielanie rodzinie asystenta rodziny, a kierownik GOPS zatwierdza. Ponadto w niektórych teczkach rodzin znajdowały się również odrębne formularze *Zgoda na podjęcie współpracy rodziny z asystentem*, które podpisane zostały przez dorosłych członków rodziny w obecności asystenta rodziny (**zał. nr 9**).

Praca z rodziną odbywa się głównie w miejscu zamieszkania, pierwsza wizyta asystenta w środowisku ma miejsce w obecności pracownika socjalnego. Podczas pierwszego spotkania rodzina otrzymuje informację dotyczącą pracy asystenta, a asystent zapoznaje się z sytuacją rodziny. W przypadku zmiany asystenta w danej rodzinie, nowy asystent wprowadzony zostaje ponownie przez pracownika socjalnego. Wizyty asystenta rodziny w środowisku odbywają się o różnych porach dnia w zależności od potrzeb oraz problemów rodziny. Każda wizyta w rodzinie zostaje odnotowana w dokumencie pn. *Czynności wykonywane w rodzinie* (**zał. nr 10**), pod którym podpisuje się asystent rodziny, rodzina i kierownik OPS.

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację wszystkich rodzin objętych asystenturą. Z dokumentacji wynika, że w rodzinach tych współwystępują następujące problemy: nadużywanie alkoholu (10 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (8 rodzin), przemoc w rodzinie (2 rodziny), a także brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowania wydatków, dbania o porządek w domu i higienę osobistą (5 rodzin), brak stałego zatrudnienia (5 rodzin). Ponadto brak umiejętności korzystania z instytucjonalnych form wsparcia oraz niska samoocena i poczucie własnej wartości to problemy współistniejące w rodzinie objętej wsparciem asystenta.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy w szczególności *opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym*. Podczas kontroli przeanalizowano plany pracy z rodziną (**zał. nr 11**), które opracowane zostały przez asystentów rodzin we współpracy z członkami rodziny. Wszystkie plany zawierają podpisy ww. oraz kierownika GOPS. W planach określone zostały problemy występujące w rodzinie np.: rodzina o obniżonym poziomie intelektualnym, zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne, nieumiejętność racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, niski standard

mieszkaniowy, niski poziom kompetencji wychowawczych, w tym brak wiedzy o potrzebach i możliwościach dziecka, brak prawidłowych wzorców rodzicielskich, a także metody pracy z rodziną stosowane przez asystenta, np.: edukacyjna, wspierająca, informacyjna, motywująca i wskazówki praktyczne. W planach wyznaczone zostały obszary wsparcia adekwatnie do sytuacji i problemów rodziny (np.: trzeźwość w rodzinie, utrzymywanie pozytywnych relacji interpersonalnych, podwyższenie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, dbanie o higienę osobistą członków rodziny, podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, w tym zaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka i wzmocnienie relacji rodzic – dziecko). Ponadto plany pracy z rodziną obejmują również zakres realizowanych działań, termin ich wykonania oraz przewidywane efekty.

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.** Zadanie to realizowane było w przypadku wszystkich rodzin, poprzez: udzielanie wskazówek jak oszczędnie, gospodarnie i racjonalnie zarządzać/dysponować budżetem domowym (np. sporządzanie listy zakupów); udzielanie wskazówek dotyczących prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez naukę praktycznych umiejętności sprzątania i systematyczności w wykonywaniu obowiązków domowych, w tym systematycznego wykonywania drobnych prac remontowych w domu (np. malowanie pomieszczeń);
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.** W zakresie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych i wychowawczych z dziećmi, wsparciem objęte zostały wszystkie rodziny pozostające pod opieką asystenta. Asystent pomaga rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych, uzyskaniu świadczeń z pomocy społecznej i innych. W przypadku jednej rodziny, gmina pokryła całkowity koszt podłączenia gazu do mieszkania i instalacji grzewczej. Asystent rodziny, w przypadku jednej rodziny kontaktowała się z Rzecznikiem Praw Konsumentów w sprawie zobowiązań finansowych zaciągniętych przez rodzinę. W przypadku większości rodzin, asystent motywował rodziców do utrzymania abstynencji od alkoholu i podjęcia leczenia odwykowego. Uświadamiał skutki nadużywania alkoholu;

zachęcał rodziców do większego zaangażowania w życie rodzinne; pomagał rozwiązywać problemy opiekuńczo-wychowawcze; towarzyszy w sytuacjach kryzysowych i podczas załatwiania spraw urzędowych (np. w sądzie). Asystent uświadamiał rodzicom jak ważne jest prawidłowe żywienie dzieci oraz dbanie o zdrowie. Nadzorował terminy wizyt w poradniach, a także pomagał ustalać terminy tych wizyt;

- **wspieranie aktywności społecznej.** Zadanie to realizowane jest poprzez zachęcanie rodzin do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, udziału w imprezach kulturalnych i okolicznościowych organizowanych na terenie gminy, zachęcanie do korzystania z usług świadczonych przez różne instytucje;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.** Asystent rodzin prowadzi rozmowy z członkami rodzin, przedstawiając im pozytywne skutki i korzyści wynikające z podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Uświadamia również pozytywne aspekty podjęcia zatrudnienia, podkreślając korzystny wpływ na ich sytuację życiową. Pomaga w znalezieniu zatrudnienia – przedstawiając konkretne oferty pracy. Obliguje członków rodzin do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna;
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.** W przypadku większości rodzin, asystent motywował je do podjęcia leczenia odwykowego i konsultacji specjalistycznych, a także terapii. Udzielał wskazówek i informacji jak należy postępować w danej sytuacji, czy jak załatwić daną sprawę;
- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.** Dzieci z rodzin objętych opieką asystenta korzystają głównie ze wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny oraz pedagoga i wychowawców szkół, do których uczęszczają, a także z usług specjalistycznych świadczonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Skarżysku - Kam. Dzięki działaniom asystenta 2 dzieci zostało zgłoszonych na badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. W przypadku jednej rodziny, asystent pomógł w formalnościach związanych ze zmianą szkoły dla dziecka na szkołę specjalną. Asystent rodziny pomaga dzieciom w nauce,

zachęca je do systematycznej nauki, a rodziców do czynnego wspierania procesu edukacyjnego swoich dzieci;

- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.** W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, asystent współpracował z policją, sądem i kuratorami. W przypadku czterech rodzin założona została Niebieska Karta. Trzynaście osób zgłoszonych zostało do GKRPA. Dziesięcioro dzieci z rodzin objętych opieką asystenta umieszczonych jest w pieczy zastępczej;
- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.** Indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci prowadzone są przez asystentów praktycznie podczas każdej wizyty u rodziny czy kontaktu z rodziną. W bieżącej pracy, asystenci doradzają/udzielają wskazówek rodzicom w problemach opiekuńczo-wychowawczych i pomagają przezwycięzać napotykaną trudności. Asystenci rozmawiają również z dziećmi, co potwierdza dokumentacja;
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17.** Asystenci dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdań co pół roku, które zatwierdza kierownika GOPS - sprawozdania są w dokumentacji rodzin (**zał. nr 12**). Sprawozdania zawierają: dane rodziny oraz opis osiągniętych efektów. Poza sprawozdaniami półrocznymi, asystenci sporządzają również sprawozdania miesięczne (**zał. nr 13**), które zawierają dane rodziny oraz opis podejmowanych względem rodziny działań. Do sprawozdania załączona jest „karta czynności wykonywanych w rodzinie”. Ze sprawozdań wynika, że działania podejmowane przez asystentów były zbieżne z celami określonymi w planie;
- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.** Dotychczas zakończono pracę z 5 rodzinami, z czego w przypadku czterech – z powodu zmiany miejsca zamieszkania, a w przypadku jednej – pracę zakończono, ponieważ rodzina zaczęła funkcjonować prawidłowo i samodzielnie (**zał. nr 14 i nr 15**). W przypadku rodziny, z którą praca zakończyła się sukcesem – prowadzony był monitoring przez asystenta rodziny i dokumentowany w postaci zapisów w kartach pracy z rodziną z wizyt u rodziny (**zał. nr 16**). Natomiast w przypadku pozostałych czterech rodzin – Ośrodek w Bliżynie poinformował pisemnie Ośrodki właściwe ze względu na nowe miejsce zamieszkania rodzin o współpracy rodzin z asystentami oraz

o sytuacji rodzin. Zwrócił się również z prośbą o objęcie rodziny opieką asystenta (**zał. nr 17**);

- **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.** W okresie objętym kontrolą, asystenci rodzin nie sporządzali opinii o rodzinie i jej członkach. Wśród rodzin objętych opieką asystenta nie ma rodzin, które zostałyby zobligowane do współpracy z asystentem przez sąd. Jedynie w przypadku jednej rodziny, sąd zwrócił się do Ośrodka o rozważenie możliwości objęcia jej pracą asystenta (**zał. nr 18**);
- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.** Współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy, wizyty. Jednostki i osoby, z którymi asystenci współpracują najczęściej to: szkoła, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku - Kamiennej, kuratorzy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skarżysku - Kam., pedagodzy i psychologodzy szkolni;
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.** W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny uczestniczył jednym posiedzeniu zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dwójki dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej (**zał. nr 19**);
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.** Asystent rodziny, w okresie od stycznia 2016 do kwietnia 2017 uczestniczył w 48 posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego i w 5 grupach roboczych (**zał. nr 20**). Aktualnie wśród rodzin objętych opieką asystenta są 4 rodziny dla których założona została Niebieska Karta.

2. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Bliżyn nie funkcjonowały rodziny wspierające.

3. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Jednym z zadań własnych gminy wynikającym z art. 176 ustawy o wspieraniu rodzin

i systemie pieczy zastępczej jest tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli od kierownika GOPS wynika, że na terenie gminy Bliżyn nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Zdaniem kontrolujących istnieje potrzeba utworzenia placówki wsparcia dziennego w celu wsparcia rodzin, a szczególnie dzieci.

3. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Gmina Bliżyn ponosi koszty pobytu 11 dzieci w pieczy zastępczej, w tym: za 7 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej i za 4 dzieci w rodzinnej pieczy w miesięcznej wysokości od 10% do 50% odpłatności za pobyt (w tym: w przypadku 7 dzieci stanowi to 50% kosztów utrzymania, a w przypadku 4 dzieci 10 %).

4. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Aktualnie opieką Ośrodka objęte są 3 rodziny zagrożone, w których występuje przemoc. Rodziny te mają założoną Niebieską Kartę. Sytuacja w tych rodzinach jest na bieżąco monitorowana przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi pracownik socjalny i asystent (zał. nr 21).

5. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”.

Gmina Bliżyn wypłaciła dwa świadczenia jednorazowe z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, w wysokości 4000 zł. każde. W obu przypadkach świadczenia wypłacono na podstawie decyzji, po uprzednim złożeniu wniosku o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia. W dokumentacji osób znajdowały się zaświadczenia lekarskie wystawione przez lekarza ginekologa-położnika, w tym: jedno potwierdzające, że kobiety pozostawały pod opieką medyczną wystawione nie później niż do 10 tygodnia ciąży i drugie potwierdzające urodzenie się żywego dziecka oraz stwierdzenie u niego ciężkiej i nieodwracalnej albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub

w czasie porodu. Ośrodek poinformował kobiety o możliwości objęcia ich wsparciem przez asystenta- jedna nie zgodziła się, druga się jeszcze nie zdecydowała (**zał. nr 22**). Zadanie dotyczące koordynacji działań asystenta wobec rodzin nie było realizowane, ponieważ osoby uprawnione nie wnioskiwały o tego typu wsparcie.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny - zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami polegającymi na nieuwzględnieniu w programie utworzenia placówki wsparcia dziennego, pomimo, że na terenie gminy Bliżyn nie ma tego typu placówki.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji - zadanie realizowane prawidłowo. Asystenci rodziny posiadają kwalifikacje, i spełniają warunki, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci w okresie zatrudnienia podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, a także prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci. Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami w zakresie braku placówek wsparcia dziennego. Dokumentacja asystenta dotycząca pracy z rodziną prowadzona jest rzetelnie i prawidłowo. Z dokumentacji wynika, że wobec rodzin podejmowane były działania mające na celu przezwycięzenie przez rodzinę trudnej sytuacji, w której się znaleźli.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym - zadanie realizowane prawidłowo – Gmina Bliżyn ponosi koszty pobytu 11 dzieci w pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo. Gmina Bliżyn monitoruje na bieżąco sytuację rodzin zagrożonych – są to głównie rodziny w których występuje przemoc.

Koordinowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie nie było realizowane. Ośrodek wypłacił jedynie dwa jednorazowe świadczenia w wysokości 4000 zł. Kobiety, którym wypłacono świadczenie jednorazowe nie zdecydowały się na objęcie ich opieką asystenta.

Wyżej wymienionych ustaleń dokonano w oparciu o:

- dane wykazane w informacji pisemnej podpisanej przez kierownika GOPS w Bliżynie, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- rozmowy z kierownikiem GOPS oraz z asystentem,
- analizy dokumentacji przedstawionej kontrolującym do wglądu oraz wyjaśnień pisemnych kierownika GOPS.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. W Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Bliżynie dokonać stosownych zmian polegających na dodaniu zadań asystenta, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z art. 176, które realizuje GOPS.
2. Podjąć działania mające na celu wsparcie rodziny poprzez utworzenie placówki wsparcia dziennego.

Wystąpienie pokontrolne sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda,

w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Anna Kowalczyk
Uroczyno
.....
Anna Kowalczyk
Uroczyno
.....
(podpisy inspektorów)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Maciej Pusek
.....
MACIEJ PUSEK
ZASTĘPCA DYREKTORA
(zarządca) ~~urzędu kontroli~~ ZDROWIA